

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca na celi polji, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej

Tečaj XVIII.

V Ljubljani 10. kimovca 1865.

List 26.

Mašnik pri altarju.

Dvojno darilce, pastirjem^{*)} in kristjanskim ovčicam ob enem.

XIII.

Mašnik se globoko nagne,
Živega Boga časti;
Za stranske rane Božje Jagne
Toči vodo ino kri.
Mašnik vžije prečešeno
Jezusovo Kri. Teló.
Spomni se, de položeno
V grob je sveto truplo blo.

Kadar mašnik reče kakor smo slišali, trikrat: Jagne Božje itd., se globoko nagne in moli naslednje tri molitve, namreč: *Gospod Jezus Kristus, ki si rekel svojim apostelnom: Mir vam zapustim, svoj mir vam dam; ne glej mojih grehov, temuč vero svoje cerkve, in daj ji po svoji volji mir in edinost, ki živiš in kraljuješ, Bog od rekomaž do rekomaž. Amen.*

Gospod Jezus Kristus, Sin živega Boga, ki si po Očetovi volji s svetim Duhom vred svet v žitljenje obudil s svojo smertjo; reši me s tem svojim prestetim

Telesom in s svojo presrečo Kercjo od vsih mojih grehov in od vsega hudega. Daj, de se vselej trojih zapored deršim, in ne dopusti, de bi se kdaj ločil od tebe. Ki živiš in kraljuješ z rarno tem Bogom Očetom in sv. Duhom, Bog od rekomaž do rekomaž. Amen.

O Gospod Jezus Kristus! vsitek trojega Telesa, kterega se jez nevedni človek prederznem prejeli, mi ne bodi v sodbo in pogubo, temuč naj mi bo po troji dobroti bramba in zdrarje za dušo in za telo. Ki živiš in kraljuješ z Bogom Očetom v edinosti svetega Duha Bog od rekomaž do rekomaž. Amen.

V prvi teh treh molitev prosi mašnik Jezusa Kristusa za preljudi mir. On, ki je bivaje na zemlji rekel svojim apostelnom: „Mir vam zapustim, svoj mir vam dam, ne kakor svet daje, vam ga jez dam“ (Jan. 14, 27.), naj bi ravno taki mir delil svoji sveti cerkvi, in pa de nebi te njegove molitve zaverigel, če prav je ubog grešnik in njegov neveden služabnik.

V drugi molitvi prosimo z mašnikom, de bi nas ljubeznjivi Jezus po tem presv. zakramentu oprostil in očistil hudega, de bi nam moč dal, zvesto po Božjih zapovedih živeti in z njim vedno sklenjenim ostati, kakor nas On sam

*) 5. Tum Sacerdos manibus junctis super Altare positus, stans mediocriter inclinatus, oculisque ad Sacramentum intentis secreto dicit orationem: *Domine Jesu Christe* etc. et duas alias sequentes. Quibus orationibus dictis genuflectit, et adorat ss. Sacramentum, postea erigens se profert secreto: *Panem coelestem accipiam et nomen Domini invocabo*. Quo dicto accipit ss. Hostiam sequenti modo: indice sinistro utramque Hostiae partem in medio tangit, eamque ad extremitatem patenae versus cornu Epistolae ducit; deinde utramque extremitatem ambarum particularum Hostiae, ductam paululum extra limites patenae accipit inter indicem et pollicem dexteræ manus; tum Hostiam ita adaptat inter pollicem et indicem sinistrae, ut appareat integra, patenamque ope manus dexteræ ponit inter indicem et medium digitos sinistrae. Tali modo ambas Hostiae particulas manu sinistra tenens super Patenam, pectus inter et Calicem quatuor circiter digitis a Corporali elevatam, stans humeris inclinatis versus Altaris medium, quin cubitum aut brachium, seu manum sinistram super Altare ponat, Celebrans ter sibi leviter percutit pectus tribus posterioribus digitis dexteræ manus, ita ut index et pollex juncti Planetam haud attingant, dicens interim voce media: *Domine non sum dignus* et secreto prosequens: *ut intres sub tectum meum* etc.

6. Quibus tertio dictis et non prius Celebrans se erigit, ac pollice et indice dexteræ manus ducit dexteram partem s. Hostiae super sinistram ad faciliorem illius sumtionem; ambas Hostiae particulas super se invicem positas autem ad partes inferiores accipit ex manu sinistra inter pollicem et indicem dexteræ manus. Tum tenens Patenam sinistra manu paululum ab altari elevatâ facit cum ss. Corpore Christi signum crucis super se, advertens ne Hostia Patenae limites egrediat; Hostiam nimirum super Patenam elevat ad altitudinem oris circiter dicens secreto: *Corpus Domini nostri*; ad verba *Jesu Christi* Hostiam demittit ad pectus, caput simul profunde inclinans; erecto capite elevat Hostiam ad medium primæ lineae dicendo: *custodiat ani-*

mam, et deinde facit membrum transversum a sua sinistra ad dexteram dicens: in vitam aeternam. Amen. Deinde mediis brachiis anterioribus super Altare positus, mediocriter inclinatus ambas simul Hostiae partes, supposita Patena, reverenter sumit. Quibus sumptis deponit Patenam super Corporale, in locum pristinum et erigens se junctis indicibus et pollicibus, ambasque manus ante faciem jungit et aliquantulum quiescit in meditatione sanctissimi Sacramenti. Deinde depositis manibus dicit secreto: *Quid retribuam Domino pro omnibus, quae retribuit mihi?* et interim discopertit Calicem, genuflectit, surgit, accipit Patenam utraque manu inter indicem pollicis unitum et reliquos digitos, et primo patenam diligenter perspicit, si fragmenta visibiliber appareant, eadem ope indicis dexteræ manus in Calicem mittit, ne postea deperdantur. Hoc facto patenam in manu dextra retinens, Corporale manu sinistra (pollice ac indice simul junctis) parumper elevat, diligenter inspicit, ac fragmenta, si quae in eo sunt, cum Patena colligit. Postea sinistra manu Patenam accipit, eamque super os Calicis inclinatam aliquantulum retinens, pollice vel indice manus dexteræ sedulo extergit, quemadmodum et ipsos digitos, ne quid fragmentorum in eis remaneat.

7. Post Patenae ac digitorum extensionem junctis pollicibus et indicibus Calicem dextera manu infra nodum cuppae accipit, et sinistra Patenam super Corporale tenens, submissa voce dicit: *Calicem salutaris accipiam*, usque ad *salvus ero* inclusive. Quo dicto Calicem non nimis in altum elevando cum ipso se signat signo Crucis voce secreta dicens: *Sanguis Domini nostri* et ad pectus demittendo *Jesu Christi* caput simul inclinans Calicem ad medium lineae in ejus demissione factae elevando ait: *Custodiat animam meam* et ab humero sinistro ad dextrum Calicem ducendo dicit: *in vitam aeternam. Amen.* Deinde manu sinistra submittens Patenam Calicis sub mentum, quin tamen illud tangat, totum Sanguinem una cum particula reverenter sumit, et quidem unico haustu, si possit, attendens, ne labia Calicis aut sua indecenter lambat.

uči, rekoč: „*Kakor je mene postal živi Oče, in jez žiriv zaroljo Očeta, tako bo tudi tisti, kateri mene je, živel zaroljo mene.*“ (Jan. 6. 58.)

Tréjta molitev se nekako ozira na besede sv. pisma: Človek naj samega sebe preiše, in potlej naj je od tega kruha in pije iz tega kelih; zakaj kdor po nevrednem je in pije, si je in pije obsojenje“ (I. Kor. 11. 28, 29), in obsega prošnjo do svojega Zveličarja Jezusa Kristusa, da bi milostljivo odvernili od nas nevredno obhajilo, ter večno pogubljenje, in naj nam vžitek njegovega presvetega Telesa in Kervi velikoveč po Njegovi milosti bude bramba za dušno in telesno zdravje in poživek zoper sedanje in prihodnje nadloge.

Mašnik poklekne pred sveto Hostijo, vstane, jo v roke vzame in reče: *Kruh nebeski bom prejel in klical imé Gospodovo.* In zdajci se trikrat terkne na persi in reče trikrat: *Gospod, nisem vreden de greš pod mojo streho, ampak reci le z besedo, in bo ozdravljena moja duša.*

— Mašnik poklekne pred sv. Hostijo in jo s tem z vso ponižnostjo počasti, vstane in v hrepenenji po nebeskem Kruhu in angelski jedi reče: *Kruh nebeski bom prejel* — in v svetem veselji pristavi: in klical bom Gospodovo imé. Te zadnje besede po sv. Avguštinu pomenijo goreče želje po Jezusu Kristusu, ki ga zdaj mašnik v svojih rokah derži in vžiti hrepeni; pa tisti hip ga britek čut spreleti, ker pomisli, kaj se pravi Jezusa sprejeti, če nevredno, v svojo — smert, in le samo vredno — v svoje življenje. — Ali zdaj se kakor nekđaj rimski stotnik Jezusu zaupljivo bliža in vedoč svojo človeško slabost ponižno prosi: *Gospod, nisem vreden, de greš pod mojo streho, pa reci le besedo, in moja duša bo ozdravljena.* Mašnika njegova človeška slabost žalostnega stori, torej si more vsak sam pri sebi s svetim Petrom misliti in djati: „*Gospod! pojdi od mene, ker sem grešen človek*“ (Luk. 5. 8.); pa živa vera in sladko upanje, de tisti usmiljeni Jezus, ki je očitni jeruzalemski grešnici in toliko drugim grešnikom grehe odpustil, in ki ga zdaj derži v svojih rokah, bode tudi njemu namesti pravice milost skazal, in to ga spet potolaži ter skesan reče: *reci besedo, in moja duša bo ozdravljena.*

Zdaj je zaželeni hip prišel, de se mašnik z Jezusom zedini, stori torej križ s sveto Hostijo čez se in reče: *Telo Gospoda našega Jezusa Kristusa ohrani mojo dušo za večno žirljenje. Amen.* In Jezus se mu približa, kakor bi hotel reci: *Klical si me, lej! tu sem, jez tvoj Zveličar; s teboj ostanem, kaj želiš, de naj ti storim? Jezus se podá v mašnikovo serce in počiva v njem, kakor sveti Janez pri zadnji večerji na Jezusovem sercu, in z Jezusom gre večno življenje v mašnika, zakaj On je: Pot, resnica in življenje.* (Jan. 11. 6.)

Ko mašnik Gospodovo teló zavžije, poklekne, vstane, kelih prime in reče: *Kaj bom povernil Gospodu za vse, kar mi je dal? Kelih zveličanja bom vzel, in klical imé Gospodovo. S hvalo bom klical Gospodu in v zaretji bom pred svojimi sorražniki.* Te besede so vzete iz 115. Davidovega psalma. V tem psalmu se David hvali Bogu, ki ga je rešil iz rok sovražnika, to je, nevrednega sina Absoloma. „*Kaj bom povernil Gospodu za vse, kar mi je dal? kliče hvaležni David. Kelih zveličanja, ojetja pa so v starem zakonu Bogu darovali, kadar so mu ali obljube delali, ali pa se mu za prejete dobrote hvalili.* Ravno to se je godilo z Davidom, torej hvaležno na dalje govori: *Kelih zveličanja, rešenja, ojetbe bom vzel in klical imé Gospodovo, njegovo hvalo bom oznanoval, in rešil me bo mojih sovražnikov.* — Vender kaki razložek med omenjenim kelihom starega zakona in med kelihom nove zaveze! V unem je bilo zgolj naravno vino, v tem pa prava kri edinega Sinu Božjega. Kolikrat naše revno serce obupuje spomnivši se svojih obilnih grehov, in gotovo bi obupali, ako ne bi bili prepričani, de imamo studenec zdravja, oserčevanja, vterdovanja, moči in zveličanja, in če večkrat iz njega po človeški slabi zmožnosti vredno pijemo, bolj zdravi

na duši prihajamo. Ali kje je ta studenec? vpraša veliki cerkveni učenik sveti Ciprijan, in on odgovori sam: „*Ne daleč od vas; le oči povzdignite in glejte kelih nove zaveze, kelih kervi Jezusove, on, le on je nepoteklivi studenec, on je sladka pijača, ki vas bo potolažila, razveselila in srečne storila.*“ Za tega voljo tudi mašnik, preden presveto Kri zavžije, še govori besede: „*Kri Gospoda našega Jezusa Kristusa ohrani mojo dušo za večno žirljenje. Amen.*“ Jezusova kri, ki jo zdaj vžije in ki je grehe sveta izprala in odvzela, se razlije po mašnikovih žilah, ga čisti in mu za vse dobro moč daje. Nasiten je s presvetim Telesom in napojen s predrago Kervjo svojega Odršenika in Zveličarja, in tako je presrečno dopolnjena njegova velikonočna večerja. Pa tudi ti, kristjanska duša, ki si pričujoča pri daritvi sv. maše in v duhu presveto Rešnje Telo prejeti želiš, smeš mašnikove sreče deležna biti, zakaj tudi tebe ljubeznivi Jezus k svoji mizi kliče in je pripravljen se ti samega sebe v jed in v pijačo dati. Obudi serčno obžalovanje nad svojimi grehi in živo hrepenenje se vredno z Njim skleniti, in deležen boš sv. Obhajila. Poslušaj zvesto njegov glas, derži se verno njegovih obljub, živi stanovitno po njegovem nauku, in Jezus bo pri vsaki sv. maši po duhovno v tvoje pobožno serce prišel in s teboj živel in prebival.

Pogovor od posta.

(Dalje.)

Katoliški kupec. Pa zavoljo tega mislim, da ravno ob teh petkih se more govoriti naj manj od kacega zatajevanja ali pritergovanja. Ali se pač to pravi, si kaj pritergati in se premagati, če si namesto mesa s postnimi jedmi želodec napolnim? Meni se težej zdi manj mesa kakor po navadi jesti, kot pa se ga popolnoma zderžati in namesto njega pa postnih jedi užiti, kolikor se poljubi.

Katoliški duhoven. To je v resnici čudno! Ako je laglje mesa se popolnoma zderžati in postne jedi jesti, zakaj pa vender gospodje tega ne storé, kar je laglje? Kako da se danes niste mesnih jedil zderžali in postnih vživali, ako je to tako lahko? In če nikakor ni težavno se mesa zderžati, zakaj pa mnogi toliko vpijejo in postno zapoved grajajo, če mesa ne dobé. Ravno o postnih dnevih jim meso naj bolje diši, ker je prepovedano, in da bi si ob takih dnevih kaj pritergali in manj mesa jedli, kakor sicer, še nikdar nisem zapazil. Ravno zavoljo tega je zderžanje od mesnih jedil ob navadnih petkih, če ravno lahko, vender pa premagovanje samega sebe, in zadosti slabo in žalostno je, da se toliko katoličanov nahaja, kterim se še tudi to pretežavno zdi. Cerkev zapoveduje se o petkih mesa zderžati, več ne tirja. Kdor je to povelje spolnil, je cerkveni postavi zadostil. On je memo tega tudi pokoren, in to je pglavitna reč, med tem ko se je drugi, ki je vžil manj mesa kakor sicer, se zatoraj tako rekoč postil, vender v pglavitni reči, v pokoršini, se pogršil.

Katoliški kupec. Po tem takem vi temu bolj prav daste, ki se ob petkih rib in močnatih jedi nadeva, kolikor le pospraviti more, kakor pa temu, ki meso je, pa ker je petek, manj kakor pa sicer.

Katoliški duhoven. Gotovo.

Več gostov. Pa to je vender skoraj neverjetno.

Katoliški duhoven. Ne tako, kakor morebiti vi mislite, gospodje! Ko bi vi prav imeli, bi morebiti tudi temu prav dali, ki se n. pr. ves veliki post nikdar ne posti, namesto tega pa veliki petek celi dan tešč ostane in nice-sar ne vžije. Tudi Adam in Eva bi se bila po vašem smela izgovarjati: *Gospod! mislila sva, da bolj prav storiva, če od sadú tega drevesa le nekoliko okusiva, kakor da bi se od sadú drugih drevés popolnoma nasitila.*

Nekatoliški duhoven. Kar ste povedali, se nikakor tu sem ne prilega; zakaj sad v raju je sam Bog naravnost prepovedal, prepoved meso jesti pa je dana od ljudi.

Katoliški duhoven. To moje prilike nikakor ne ovira. Res je sicer, da je sad v raju Bog prepovedal; pa ravno tako tudi o nekterih dnevih meso vživati sam Bog po svoji cerkvi prepoveduje. Njo moramo poslušati, kakor Njega samega; to On sam veli: „Kdor Vas posluša, Mene posluša.“ Znano vam je, da tudi prvim kristjanom ni Bog sam zapovedal, da se morajo kervi in mesa zadušenih žival zderžati, vendar pa zavoljo tega ne bote tajili, da so bili dolžni ti zapovedi pokorni biti. Ravno tako tudi veste, da Kristus ni vsega sam zapovedal, kar je bilo potrebno, temuč, da je marsikaj svoji cerkvi prepustil, kateri je sv. Duha obljubil in poslal, in kateri jo uči vsa resnica. Jasno je tedaj hotel, da moramo cerkvi ravno tako pokorni biti, kakor Bogu samemu. In ako vam ne dopade povedana prilika od prvih staršev in sadu, ki ga jim je Bog prepovedal, se poprimem bolj pripravne in bolj umevne. — Neka mati reče svojemu sinu: Moj sin, ravno danes je leto, kar so tvoj rajni oče umerli. Da bova spomin tega žalostnega dneva primerno obhajala, se hočeva danes postiti in mesnih jedi zderžati se. Postnih jedi smeš vživati, kolikor ti je ljubo, mesa pa ne smeš okusiti. Sin, ki to povelje svoje matere sliši, si misli: Kaj moji stari vse na misel ne hodi! zakaj bi ravno mesa ne jedel? mislim da bode bolj prav, ako od te prepovedane jedi malo manj vžijem, kakor pa od pripuščene veliko. In kakor si misli, tako tudi stori. Vprašam vas, ali bi vam tako obnašanje sina dopadlo, bi se ne pritožili čez njegovo svojeglavnost in nepokoršino in bi ga ne kaznovali ostro? In glejte gospodje! ta mati je cerkev; ona svojim otrokom govori: Danes je petek, žalostni dan smerti mojega Ženina, ta dan je zame dan tuge in žalosti, o tem dnevi se hočemo zderžati mesa, ki je naša naj ljubši jed, in se z drugimi jedmi nasititi. Tako cerkev tudi še o mnogih drugih dnevih govori, ki so ji dnevi pokore, dnevi resne priprave na kak svet čas, na kako imenitno prigodbo. Ali zatoraj ne kaže sin ostudne svojeglavnosti, nepokoršine in prevzetnosti, ki cerkvi svoji materi beseduje: „Ravno ker ti zapoveduješ, nočem slišati, meso hočem danes jesti, ker se mi ravno tako ljubi.“ Kje je kak oče ali mati, ki bi svojega sina ostro ne pokorili in ne kaznovali, ki bi se kaj takega storiti prederznil. Zakaj nepokoršina ostane nepokoršina, naj že velja kateri koli veljavni oblasti in nihče pri zdravi pameti ne bo terdil in rekel, da otrok prav stori in se ne pregreši, ako je očetu ali materi v kateri koli pravični reči nepokoren in jih ne vboga. Ako je pa temu tako, potem lefte gospodje! sami sebe obsodite in so sojeni vsi, ki postno zapoved lahkomišljeno prelomujejo. Zakaj, kar velja telesnim staršem, mora veljati tudi naši duhovni materi kat. cerkvi. Kajti pri sv. kerstu smo njeni otroci postali in ji očitno in slovesno pred Bogom in svetom pokoršino in zvestobo obljubili. Ako se vam tedaj gotovo nikakor prav ne zdi, če je dete staršem nepokorno, morate, ako hočete pravično soditi in vam sicer dana beseda in obljuba še kaj velja, doslednje ravno tako poterediti, da enako nikakor ni prav in možatega in poštenega kristjana vredno, nepokornemu biti svoji cerkvi, naj viši duhovni oblasti.

Pa ni mi treba tega še dalje dokazovati, sej je očitno in ste sami bistroumni, da po vsem tem lahko spoznate in previdite, da se vživanje mesnih jedi o prepovedanih dnevih, sploh prelomljevanje postne zapovedi, v resnici nikakor in na nobeno stran zagovarjati in opravičiti ne dá. Brez oblasti in gosposke svet biti in obstati ne more, ravno tako pa tudi brez pokoršine ne. Gospod Bog ljudem ni nikoli proste volje pustil, da bi brez greha smeli delati, karkoli bi se jim poljubilo, temuč dal jim je svoje zapovedi. Ravno tako mora tudi vsaka gosposka, tedaj tudi cerkev ravnati; zavoljo teh, ki so ji nepokorni, in naj bi jih bilo še toliko, ona ne more svoje zapovedi vničiti. Ti naj sami gledajo, kako bodo enkrat odgovor dajali. (Dalje nast.)

Praznik in Dmesečna pobožnost presladkega Serca Jezusovega.

Drugo opravilo

je opravilo tistega, ki naj Jezusu zadostuje za nečast, ki mu je storjena v presv. Zakramentu.

1. Kdor prevzame skerb zadostvati Bogu za storjeno nečast, naj si prizadeva, Gospoda v vsi ponižnosti odpušanja prositi za vse razžaljenje, ki se mu godi v presv. Zakramentu. Naj ima večkrat čez dan svoje misli pri sladkem sercu Jezusovem, ki je skrivnost sv. ljubezni, in v globoki ponižnosti naj spoznava, da je sam popolnoma nezmožen, da bi za grehe zadostoval, naj razžaljenemu veličastvu Božjemu v spravo in zadostenje daruje presveto serce Jezusovo.

2. Priporočuje naj se angeljskemu koru oblasti, da bi mu pomagale Jezusu Kristusu zadostovati za vse slabo obhajane sv. maše, za vse sv. obhajila, ki jih tudi take duše v mlačnosti opravljajo, katere so mu posebno priporočene, pa tudi za tiste pregrehe, s katerimi Ga je žalila fara, družina ali hiša, v kateri stanuje, ali pa udje te pobožnosti.

3. Da bi dobro spolnil sebi izročeno opravilo, naj obišče saj v duhu presv. Reš. Telo, ter naj prosi pred Njim, zlasti o petkih, za odpušanje tolike nečasti, ki se mu v ti presv. skrivnosti godi. Svojo ljubezen do Jezusa naj razodeva posebno prvi petek mesca; ta dan naj svojo gorečnost do sv. Reš. Telesa in do presv. Serca še posebno pomnoži.

4. Čednost, v kateri naj se vadi, je zvesto spolnovanje vsih dolžnost, posebno dolžnost stanu. Ne zanikarlost, ne strah pred ljudmi, naj ga ne zadržuje ali celo odvrtače od tega spolnovanja.

Kdor si prizadeva Božji pravici, kolikor je mogoče, za vse storjeno razžaljenje zadostiti, sme upati, da bo tudi njemu Bog grehe in kazni odpustal, ter se mu usmiljenega sodnika skazal.

Presladko serce mojga Jezusa, o daj,

Da bom Te ljubil vedno bolj in vekomaj!

Molitev.

O preljubeznjivi Jezus! kako dolgo še bom nemaren zavoljo hudobij, s katerimi se žali Tvoje presv. Serce. Ti si zagotovil, da hočeš razžaljenje meni storjeno, tako sprejeti, kakor bi se Tebi godilo, in jest nehvaležni bi ne hotel ravno toliko zate storiti? Oh tega ne, moj Jezus! Obljubim Ti odvrtači, kar mi bo moč, vse razžaljenje, in svetu oznanovati, kolike ljubezni si Ti vreden.

Zatoraj k Tebi pribežim, o sladko serce Marije Device! Nekdaj na zemlji je bilo to Serce tolikanj ranjeno pri pogledu svojega silno terpečega Jezusa; sprosi mi toraj, o ljuba Mati! taki stud nad slehernim razžaljenjem Božjim, da se ga ne bom le samo sam varoval, temveč da bom odvrtačal tudi svojega bližnjega od Tvojega žaljenja. To želim, to upam zadobiti po Tvoji mogočni priprošnji.

V a r h

tistega, ki zadostuje, naj bo sv. Ignacij Lojolan. Po njegovem zgledu naj serčno hrepeni vsemu razžaljenju Božjemu se ustavljeni. V ta namen naj moli: Oče naš, Česena si Marija, Čast bodi itd.

Fabiola.

II.

Korneli Nepos je pisal življenje imenitnih Grekov in Rimljanov, in knjigo to čitajo na gimnazijah še dandanašnji, pisatelj pa je štet med klasike. Tudi življenjopisi veljako poznejših in naj novejših časov, ako so pisani iz blazega namena in so resnični in izvrstni, so in ostanejo znameniti za vsakega, tudi za omikanega človeka. Življenjopisi taki so živa priča zmožnost človeških, navdajajo čitatelja s čudenjem in občudovanjem, budé mu v srcu blage misli, želje in sklepe, ga vnemajo k posnemanju, pa mu tudi odkrivajo osojno нравno stran v človeškem življenju, ter ga ko čuječi angelj varh učé in svaré, pa tudi napeljujejo, da naj čuje nad sabo, kroti in berzda strasti in poželjenja, s tem pa se ohrani na pravem potu resničnega in нравnega napredka. Življenjopisov v takem duhu — kdo bi jih ne bral, ako blago srcé v njegovih persih polje? Koga bi knjiga ne zanimala, ako bi obsegala življenje izvrstnikov na znanstvenem in umetniškem, ali tudi na vojnem polju? Kdo Slovencev bi ne bral z veseljem življenja slavnega Slovence našega, Vega, Žiga Cojza, Vodnika, Kopitarja, Slomška in drugih? Kdo bi si po pameti terditil upal, da knjiga taka bi ne bila mikavna in zanimiva, in to še posebno za izobraženo ljudstvo?

Slovenci pa nismo le rodoljubni, ampak smo tudi verni kristjani, in véra nam je več od narodnosti, véra nam je vse, ako hočemo prav govoriti. Narodnost brez vére je nam nekako sumljiva, zapeljiva, pa tudi nevarna, in še le na véro operta, z véro v družbi je blaga, sprelepa, dragocena reč, ktere oklepiti, za ktero poganjati se, je naša dolžnost, to pa ven in ven v mejah postavnosti in sicer serčno in brez strahú, ker ni je zemeljske oblasti, ktera bi mogla tako početje zameriti ali celo zavreči, razun ako ji pravica ni pravica, temveč le prazna beseda. Mikavno, zanimivo in podučivno je tedaj čitati življenjopise — ali tudi le posamezne početja pervakov ljudstev, in še posebno domačinov, in soznani se z njihovim djanjem in nehanjem mora gotovo tudi zanimivo, mikavno in podučivno biti zlasti za vérnega kristjana, naj bo že ta potem priprost, omikan ali tudi učen; — prebirati knjige, ktere ga soznanijo z velikani in junaki v keršanskem pomenu, z velikani, s kterimi mériti se čisto posvetni nikakor ne morejo, in če so tudi še takó učeni, bistrega uma in junaškega duha. In to zakaj? Zato, ker djanje teh sega le do groba, se suče le v mejah časnega bivanja, čez té meje ven pa se zgublja v ničimerne, prazne sanjarije, ko pa veljaki keršanski, ko pravi modrijani, časnost z večnostjo sklepajo, in zahtevajo srečo resnično, srečo nejenljivo. Kdor nad življenjem takim nič znamenitega, nič podučivnega ali mikavnege ne najde, on ni le nejeveren, ampak tudi spridenega, spačenega serca. Časnost prejde, večnost pa nikoli ne neha, zmeraj ostane, in le ta, kdor v časnosti srečno večnost oskerbuje, kdor dušo in telo čisti, blaži in mika po verskih vodilih, in toraj v tesni zvezi s keršanstvom napreduje, in sicer stanovitno in brez strahú, le tá je na pravi poti v srečno večnost, je resnični, pravi modrijan. In glej! modrijane take, junake keršanske, nam razkazuje zopet „Fabiola.“

V ti knjigi najdemo Sebastjana, kterege ime je kaj dobro znano vernemu Slovencu, ki ga „sveti Boštjan“ kliče. Sebastijan je vojaški tribun, toraj toliko ko polkovnik, lépe rasti in podobe, priljudnega vedenja, brez vsega bahanja, brez vse prevzetije in ima še le 30 lét. Ko pravi junak obnašal se je na vojnem polju in to njegovo junaštvo povzdignilo ga je še mladenca na visoko stopnjo v cesarski armadi, pridobilo mu je še posebno nagnjenje in spoštovanje cesarjev Dioklecijana in Maksimijana. Na dvoru Maksimijanovem v Rimu je živel torej Sebastijan časten in spoštovan in še veselejša prihodnost mu je naproti sijala. Pa

za to časno prihodnost, za zemeljsko čast, ktero bi bil utegnul doseči, se ni menil Sebastijan. Bila pa je druga prihodnost, ki mu je v resnici in vse drugač prigravela, kajti — bil je Sebastijan kristjan. Kakor Sebastijan je bil kristjan tudi Pankraci, ki ga Slovenci dobro poznamo, in kličemo za svetega Pankraca. Ta silno ljubeznjivi, še le 14letni mladenec visoke, šibke in čedne postave, pri vsi mladosti postavnega in sprelepega vedenja, je prijatelj Sebastijanov in junašk zmagovavec samega sebe. Ves je prevzét svete ljubezni do Boga in do bližnjega, pa tudi serčnih željá, da bi daroval za véro svoje mlado življenje, ter umerl ko mučenec zavolj Kristusa. Spremljaje ta dva mladenca in ju poslušaje le na potu proti domu Sebastijanovemu in v sobah tega tribuna, se jima moraš čuditi in stermeti nad tema preblagima in prekrasnima značajema. Zvesta sina sta domovine svoje, pa še zvestejša svojemu Gospodu in Bogu; ljubezen je sveta, ker keršanska, domoljubje neoskrunjeno, serčnost brez strahú, stanovitnost neomahljiva, čistost angeljska, in neka čudovitna vnéma za cerkev in za božjo reč z radovoljno, veselo darežljivostjo samih sebe. Vse se ti odgrinja na teh dvéh mladenčih, ter te sili ju občudovati in preserčno spoštovati. Muci Skevola držal je nad plamenom svojo desnico in jo sežgal, ter pokazal sovražnikom in Rimljanom svojo ljubezen do domovine. Njemu enakih mož nam zgodovina več skazuje, in kdo bi ne cenil njih viteških izgledov, kdo njih darežljivega domoljubja visoko ne spoštoval? So pa li ti ljubili domovino svojo časno, ljubila sta Sebastijan in Pankraci domovino časno in véčno; so bili ti pripravljene darovati se v blagor očetnjave, bila sta tudi ona dva pripravljena vse storiti v nje pravi prid, pa tudi pripravljena z veseljem darovati življenje svoje, posebno ako bi tega iskal Bog in sv. véra. Ako so rodoljubi omenjeni zvesti bili svojemu kralju, svojemu cesarju ali vladi svoji, bila sta tudi ravno tako zvesta Sebastijan in Pankraci, vendar pa še zvestejša Kralju kraljev, svojemu stvaritelju in Bogu, je une navdihovala in vodila prazna čast in slava, ki jo bo spoznavala prihodnost njih spominu, navdihovala in vodila je Sebastijana in Pankracija gotovost, da bo nju trud in darovanje v prid človeštvu na zemlji in cerkvi v povzdigo, da bo Bogú na čast, njima pa v srečo nejenljivo, v čast in slavo, ki jo bota vživela v raju, in s ktero se časna čast, časna slava nikakor mériti ne dá. Rodoljubi omenjeni bili so sužnji mnogoterih strást, in so tudi sami sebe darovali v občni blagor; sebe samega, to je, znotranjega človeka z njegovimi nagnjenji in strastmi strahovat in berzdati pa niso uméli, ko sta pa Sebastijan in Pankraci telo z njegovimi počutki vred popolnoma v oblasti imela in duhu podvergla. Domoljubom svetnim bila je in je še zdaj posvetna čast in slava čez vse; Sebastijanu in Pankraciju pa ni višega, svetejšega in imenitnejšega, kakor Bog in sreča nebeška. Ako se tadaj ohrani, kar je prav, hvale vredni spomin na slavne svetne možé; koliko bolj so vredne slavljene biti osebstva, kakoršni sta Sebastijan in Pankraci! In ako so junaki in veljaki, ktere svet občuduje, nista li Sebastijan in Pankraci tudi junaka in veljaka, in to v vse višem, v vse blagšem pomenu?

Ako gledaš, poslušaj in premišljuješ Pankracija v pogovoru z njegovo materjo, Sebastijana v ječi pri mučencih Marku in Marcelijanu, pa zopet Pankracija in Sebastijana o nočnem pomenkovanju, v kterem se Pankraci, ker ima drugi dan ko mučenec umreti, s Sebastijanom v ječi poslovlja, ti vidiš in gledaš mladenca, ktera nista več kakor so navadni ljudje: visokost, ki se nad njima razgrinja, je nekaj nadzemeljskega; blage, svete, veličastne čutja, ki se tu razodevajo, morejo le v raju svoj vir imeti; in serčnosti, kakoršna tu zapaziš, išeš zastoj med svetnimi junaki. In glej, takih blagih, nenavadnih, junaških oseb najdeš več v Fabioli. Knjiga ta je tako rekoč slavna spriča junaštva keršanskega, in gotovo jo prebira z veseljem in s pravim dušnim dobičkom priprosti in izobražen

čitatelj; le samo uni ne najde nič posebnega v tej knjigi, kateri ni le nejeveren, temuč je tudi priseženi sovražnik Gospodov. V—1.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Prelapi šentruperski oltar v gotiškem zlogu, ki ga dela naš kamnar g. Toman v Kravji dolini, je ves izsekan ter dodelan; zdaj se lika, gladi pozlačuje itd. Tudi to — poslednje delo bo blizo v enem mesecu dogotovljeno in takrat bo g. Toman ves oltar domá postavil, preden ga odpravi v št. Rupert. Vredno je, da slehern ogleda to umetniško delo, kdor koli ima kaj čutila in slasti za take reči. Ta umotvor dela poštenje gospodu dekanu Vovku in umetniku Tomanu.

Iz Ljubljane. Ne le gosp. Pirc iz Krov-Vinga, g. Trobic (dosihmal) iz št. Vincencija, ampak tudi g. tergovec Žagar iz Čikage nam pošiljajo zraven mičnih dopisov tudi zanimivih ameriških časnikov. Od poslednjih smo ravno te dni dobili „Chicago Union“ od 16. in „Wahrheitsfreund-a“ iz Cincinat-a od 9. vel. serp. Prav hvaležni smo prijaznim rojakom v Ameriki za to postrežbo in dobroto. — Pred nekimi dnevi je odrinil v Ameriko oče g. misijonarja Tomaževiča, spomladi pojde za njim žena s sinom. Tudi družih 11 Gorencev ima zdaj odriniti, če niso že odšli. Bati se je pa za dušni stan in za zveličanje teh revežev, ki se povsod raztresejo, namesti da bi šli k gosp. Pirceu in bi sčasoma napravili domačo cerkev in Božjo službo.

Iz Maribora imajo „Novice“ vabilo na besedo „v spomin Slomšekov“ 24. t. m. o 1/28 zvečer v Kartinovih dvorani v Mariboru. Besedo je sklenil občni zbor čitavnice mariborske, pele se bodo Slomšekove pesmi in „Kdo je mar?“ med družimi samospevi, glasovirovanjem, deklamovanjem itd. Vstopnina je 40 kr., čisti dohodki bodo začetek za posebno matico, iz ktere se ima postaviti Slomšku očiten spominek v Mariboru. — Okoli Dikše na Koroškem, po več krajih na Štajerskem, pri št. Jurji pod Kumom je že poslednje te dni toča strašno pobila in veliko prebivavcev v toliko revščino spravila, da jim brez posebne pomoči ne bo moč ohraniti se, še manj pa davke plačevati. („Nov.“)

Iz Gorice, 4. kim. — Po Vašem listu že priobčeno „srečkanje za verne duše v vicah“ je ravno zdaj po prizadetvi v. č. g. Jož. Marušić-a, normalkega kateheta, prišlo na svitlo v posebnih polah s primerno podobo na sredi, in pa v slovenskem in talijanskem jeziku, pri g. Zajcu v Gorici. Oblika pole pa je taka, da je vsa pripravna za v okvir, to je: številke s pridjano besedo so vse na eni strani pole, številke za vzdigovanje so pa še posebej natisnjene.

„Srečkanje za verne duše v vicah,“ pobožna igra, primerna vsakemu stanu in vsakemu spolu, priporočamo vsem, katerim je kaj mar, po taki kratkočasni poti polajšati stan našim bratom in sestram v pekočih vicah. Še posebno koristno se nam zdi to srečkanje za šolsko mladost, ker zapadek sreček je tak, da spodbada mladega igravca k pobožnemu življenju in mu pripomaga bolj na tanko spravevati svojo vèst. Želeti je, da bi se to srečkanje v nobeni slovenski hiši ne pogrešalo. Velja pa en format le 2 solda.

Pristavek. Prejeli smo s hvaležnostjo polo tega srečkanja, ki s podobo v sredi ima nekako lice naših „Preparat. ad Missam“ in je res prav pripravna za na steno v vsaki hiši. Vredno je naročiti si jih iz Gorice, kateri jih še nimajo. Tudi pri Gerberji v Ljubljani se jih še dobi, kakoršne so bile iz „Zg. Danice“ posebej natisnjene. Vr.

Iz Gorice. Pri nas bomo imeli duhovne vaje za duhovstvo v laškem jeziku od 11. do 15. kimovca. Vodil jih bo gosp. dr. Janez Spangaro, dekan in fajmošter pri sv. Hermagoru in Fortunatu v Benetkah.

Goriške šole so se 3. t. m. dokončale in se v novo prično 3. listopada. Gimnazija je imela v začetku šolskega leta 443, ob koncu pa 396 učencev. Izmed dijakov so posebno dobro obnesli mladenči iz knezje-nadškofijskega semeniša; v 5. razredu je vsih pet prvih iz te naprave, v 4. štirje prvi, v 7. dva prva, v 8. trije izmed 5 izvrstnikov itd. Letnik ima na čelu spis: „Schillers Wallenstein.“ Za tem nasledvajo spisi zrelecev; „Abiturienten-Aufsätze,“ šest izdelkov, kakor so bili spisani z vsimi pogrèski (mit Beibehaltung aller Fehler), katerih eni so precej debeli. Naznanilo tacih reči ima svoje mičnosti in koristi, pa tudi lahko ne manjši senčno stran. Kdor izdelave pazljivo prebere, bo to poterdil. Iz gornje gimnazije so naznanjene tudi šolske naloge, izmed katerih so marsiktere prav iz življenja vzete, n. pr.: „Marsikteri kmet je gibčen pri plesu, pa okoren pri drevesu.“ — V realki je bilo 206 učencev, ki so zunaj dveh protestantov in 4 izraelitov vsi katoličani. Glavnega spisa ne v rečnem in ne v latinškem letniku ni nobenega. — V izgledni glavni šoli je bilo 659 otrok. — Laška mestna glavna šola (civica e-poscuola) vsakdanja z nedeljsko vred je imela v deškem oddelku 289, v dekliškem pa 294 otrok. — Zastran slovenšine zdaj ni lahko kaj govoriti, sej v tem oziru morajo vse šole po Slovenskem več ali manj drugo lice dobiti, ako ravnopravnost obvelja; — in da mora obveljati, zdaj že ni več drugač misliti, ker tako očitna, tako vpijoča pravica se ne dá več pod klop zmasiti. Še zmiraj se n. pr. sliši, da velilko jih ne opravi nič v prvi latinski šoli, ker ne pridejo v nemščini dosti podkovani; tega pa te, da bi se učilnica k učencem malo znižala in jeja na materni jezik nadaljne nauke staviti, v katerem so slovenski otroci dobro podkovani, pa bili še bolje, ako bi se v začetnih šolah nekaj več ur za slovenšino obračalo!

Komniška dekanija na Krasu. (Dalje.) Tudi tega je treba, da se otroci boljšega zunanega vedenja ali zadržanja vadijo, bodi si že v cerkvi, ali zunaj cerkve, pa tudi v pričo svojih višjih. Prav lepo se podá otročicu, ko priljudno duhovnemu roko poljubi, in ko se pred njim s častjo in spoštljivo zaderži; bilo bi pa tudi to lepo, da bi oni, kakor naj lepsi cvetlice cele fare, svojega višjega pastirja pred cerkvijo pričakovali v praznični obleki, z vejicami v rokah in v dolge verste spravljeni. Kaže pa, da niso dosti omikani, ako n. pr. skoz celo vas kakor kozlički okoli škofove kočije skačejo. Kje je potrebno spoštovanje tacih otrok do svojega škofa, in kakošno podučevanje so imeli v rečeh zunanje omike? — Otrok, ki z zunanjim obnašanjem kaže spoštovanje do svoje duhovne gosposke, je tudi večji del pokornega serca, bo tako odrasel, in se bo med tem navadil tudi svojo drugo gosposko spoštovati, ne le samo duhovnov. Primerna zunanja omika pri otrocih je torej delo otroške izreje, in veliko pripomore k požlahtnjenju mlade duše. To dolžnost zunanje omike imajo zlasti oskerbniki reifenberske šolske mladine v čisljih, kakor je bilo viditi. Otroci so klečali po obeh stranéh poti (znano je namreč, da škofje gredé sv. blagoslov delijo), ktera pelje od velike ceste gori po griču do farne cerkve, dečki z dvema, in deklički z dvema bandercema. Vsak otrok je bil precej stopinj daleč od družega, tako da so bile verste silno dolge. Zraven so bile te ovčice tako mirne, da ni bilo naj manjšega nepokoja med njimi čutiti. Otroci, ki se o kaki posebni priložnosti znajo tako lepo obnašati, so gotovo tudi pri sv. maši, pri procesijah, v šoli itd. mirni in lepega vedenja. To je staršem veselje, duhovnom, pa njih pastirjem, kakor tudi njih učniku v čast in poštenje.

O tej priložnosti, ko govorim od nadškofovega obiskovanja, se mi v misel sili tudi lepa navada nekterih krajev naše nadškofije, po kateri duhovšina po svoji in staršev želji slovesnost prvega sv. obhajila obhaja z mladostjo o nadškofovem obiskovanju.

Otroci so toraj pri ti priložnosti v prvič obhajani in birmani ob enem. Za mladino je to kaj častno, in ginljivo za odraslene. Res, lepo je viditi, ko višji pastir z ginjenim srcem in solznimi očmi delijo angelski kruh nedolžnim ovčicam, ktere malo trenutkov po tem v veri poterdijo z zakramentom ss. birme. Kjer morajo ti otroci že zavoljo sprejeme sv. obhajila precej odraseni biti, so oni tudi zadosti pri pameti, da se jim spomin tako svete, in sicer dvojne slovesnosti globoko v njih nepopačene duše vtisne. Kolikor globokeji pa so te in enake svete dogodbe mlademu človeku v serce vtisnjene, toliko večkrat in živeje se jih bo v življenji spominjal in toliko gotoveje bodo taki živi spomini njega obvarovali prestopkov in krivih potov. Ta navada se nahaja po Friul-kem. O vlaškem nadškofovem obiskovanji so n. pr. pripeljali otroke k prvemu sv. obhajilu in k sv. birmi ob enem v Ajelu in v Terziču (Monfalcone). Pri taki priložnosti imajo dekliči po navadi starih časov glave s tanci pokrite, in sicer tako, da se obraza le toliko vidi, kolikor je zavoljo sprejeme sv. Rešnjega telesa treba. Ta šega je kaj lepa in bi bila ženskemu spolu priporočiti. Roke deržijo fantiči in dekliči na persih v križ, in po sprejemi sv. obhajila dobi sleherni otrok nekoliko vode piti.

Pri nas na Krasu te navade ne najdem, ako ravno bi se po mojih mislih iz zgoraj omenjenega vzroka tudi tukajšnjim otrokom kaj prileglo iz nadškofovih rok prvo sv. obhajilo sprejeti. Kolikor večji bi bil trud gg. duhovnov o pripravljanji mladine k sprejemi dveh novih zakramentov, toliko večje bi bilo tudi njih veselje, ko bi svoje ovčice vidili v toliki sreči in v tako obilnem veselju.

Botri in botre se mi po naših krajih pametni zdé, ker se precej po sv. birmi s svojimi birmanci domú vernejo. Tako je prav; napéno pa bi bilo, ako bi popijali po gostivnicah, ter že v dan sv. birme slabi zgled dajali birmancem, kteri so gotovo še polni svetih občutkov. Bog varuj botre takega djanja! Nerodneži in nerodnice pa naj se k časti botrinstva ne dopušajo.

O večerih in nočéh nadškofovega obiskovanja je bilo blizo in daleč našega okrožja vse in povsod tako tiho in mirno, da si to duhovščina in gosposka smete v čast šteti. Da se je pri naših Kraševcih od nekđaj kersanski katoliški duh lepo razcvital in mnogo sadú obrodil, se vidi iz tega, ker je v našem kraju toliko in tako lepih cerkev. Milostl. knez in vikši škof so povsod po delitvi sv. birme ogledali cerkev, v kteri so birmali, in blagovolili so hvaliti dobrega duha tukajšnjih prebivaveev zavoljo lepote Božjih hiš.

Naj smem nekoliko popisati tiste cerkve, v katerih so precizv. pastir birmali.

Pred vsimi drugimi cerkvami imenovane dekanije nar večji je farna cerkev v Komnu. Na njenem mestu je pred ne dolgo časom stala majhna cerkev, namesto ktere je bila postavljena sedanja, posvečena v čast sv. Jurju. Nisem je meril, na videz pa se mi zdí, da je kakih 20 sežnjev dolga, 8—9 široka in okoli 10 sežnjev visoka. Skladba njenega zidovja bo gerško-romanska. Veliki oltar je še poprejšnji, kteri je v stari cerkvi stal in seže le do pasú nove cerkve, toraj je veliko premajhen. Vender je pa zelo lep, ves iz temno-pisanega marmorja vmetalno izsekan in vreden kakih 16000 gld. Imajoč množino stebrov in stebereev in majčkinih lepotij se pa ne vjema popolnoma z enojnostjo skladbe cerkvenega zidovja. Iz bolj belega marmorja prav lepo izdelana sta prva dva stranska oltarja, kterih posebno lep je Marijni oltar. Sprednji del njegove mense ima kaj lepe podobe iz marmorja izbuknjene podobarstva. Zadnja dva oltarja pa sta zidana in gipsana, toraj se unim dragim kar nič primerjati ne moreta. Konec cerkve stoji na kamnitih visocih in močnih stebrih prostoren kor, kjer so precej dobre orglje. Ker cerkev nima nikakoršnih kotov, temuč je podolgašti štiriogelnik z visocim obokom, je tudi prav dobro za uho vrvnana ali akustična. To se je posnelo o

birmi iz tega, da se je petje gosp. bogoslovceev in govor gospoda dekana in korarja Andreja Kormana po vsi cerkvi zamoglo vse po besedi na tanko slišati in razločiti. — Zvonik, iz rezanega Kamna lepo zložen, je še poprejšnji. Pred cerkvijo stoji na samem, še precej visok, vender pa premajhen v primeri z novo, veliko cerkvijo. Iz njega kaj soglasno trije precej veliki zvonovi doné po vsi okolici. Pogled z njega je kaj veličasten. Velik del Krasa se more spregledati s té višine. Vsa planjava med gotami, ki kakor pas obdajajo skoraj vso komniško dekanijo, del teržaške škofije okoli Tomaja in Sezane, skalnate gore nad Ipavo z Nanosom vred, vse to vidiš s tega kraja. In brez števila cerkvá po planjavi in po gričkih so ti priča, da je bil Kraševceev od nekđaj pobožnega duha. Unkraj hribovja nad Devinom in Terzičem pa se ti široko morje odpre, po kterem se oziraš, kakor hočeš, in tvoje oko ne najde meje. (Dalje nastl.)

Iz Amerike.

Iz Krov-Ving-a (Konec.) Že je mesec, kar je bilo prišlo 50 Kranjceev v št. Pavel in so se hotli naseliti po mojem lepem misijonu, moji misijonski nasprotniki pa so jih speljali v druge slabe kraje. Ako bi še kaki Kranjci prišli v Ameriko, povejte jim, naj le skoz št. Pavel naravnost k meni pridejo v Krov-Ving, in jim bom prav lepo in dobro okrajino pokazal za naselbo in bom poskerbel za njih duhovne potrebe. Svetvajte pa izselcem, naj se čez morje ne vozijo na jadrlinikih (barkah na platno), ampak zmiraj na parnikih (barkah, ki jih ogenj žene) družega reda. plača se nekaj več, pa se pride v 12 dneh iz starega v novi svet brez vse nevarnosti. — Naznanite premil. knezu škofu moje visoko spoštovanje in preč. gosp. sem. vod. J. N. moj poklon, pa tudi preserčni pozdrav in hvala za dobrote vsim mojim ljubim misijonskim prijatlom.

P. S. Na moje prigovarjanje je gosp. Maks. Oertl v novem Jorku svoj mali časnik zvikšal na 4 velike liste, Ker ta dobri, bistrourni časnik donša prav koristne spise, bi bilo prav dobro, ako bi se moglo tako čverstemu vredniku dobiti več naročikov za njegov veliki trud. Močno želim, nasvetvajte duhovstvu na Kranjskem, naj se naročujejo na ta list; naj berže bom tudi jest v ta lepi časnik pošiljal kake spise iz svojega indijanskega misijona v prid svojim misijonskim prijatlom. *)

Fr. Pirc, l. r.

Iz št. Pavla, 16. vel. serp. 1865. Sprejmite častiti gospod, nektare čertice od mojih letošnjih počitnic in posebno o popotovanji proti št. Pavlu. Šolsko leto se je v št. Vincenciju končalo 27. rožn. z navadno celodnevno slovesnostjo. Drugi dan je bilo že vse prazno, vse je domú vrelo, celo od daljnih krajev jugovci, ki niso ves čas vojske vidili svoje mile domovine. Kako veseli so bili pač ti v eni zadevi, pa kakó jim je tudi kalila to veselje misel, da pridejo namesto v poprejšnji raj, — v pušavo med groblje in podertije, — kjer so popred stale veličastne palače južnih velikašev. — Prav gorko smo si roke podajali, ter eden drugemu srečo vošili za milo prihodnost. Tudi jaz sem odrinil koj 24. rožn. in sem se napotil proti „Frajburgu“ k v. č. g. misijonarju Skopcu, ker so mi mil. škof pisali, da naj saj do sred mal. serp. popotovanje v št. Pavel odložim; imeli so tam duhovni svoje duhovne vaje v semenišči, in tedaj ni bilo prostora. To mi je bilo prav ljubo, ker dolgo sem že želel obiskati prijaznega rojaka gosp. Skopca. Pot do njih je bila grozno težavna; le kakih 40 milj se pelje od „Pitsburg-a“ po železnici, potem pa v tako imenovani „stage-i“ (stež-pošta), ki romplja po kamnitih, grozno nevarnih potih, da bi človeku kmalo glava odletela. Jaz sem jo pa peš vdaril čez amerik. hribe in doline, gojzde in trav-

*) Ta časnik, v kterega preč. g. Pirc sem ter tje pišejo, se imenuje: „Kath. Kirchenzeitung“ in New York, velja pa razun poštine 2 dol. na leto in izhaja vsak četrtek. Naroči se menda na vsaki pošti. Vr.

nike, in bil bi si tako lahko prihranil par dolarjev, ako bi jih bil imel. Prašaje sem v naj večji vročini srečno došel okoli enajstih zvečer v „Clarion,” kjer sem prenočil. Zvedil sem tam, da je do Frajburga še okoli 12 milj hodá, tedaj sem se na vse zgodaj drugi dan napotil, da bi kosila ne zamudil. Bilo je ravno četrtega mal. serp.; tedaj sem slišal med potijo v več krajih v gojzdih godbo. Napravijo namreč pojedine, ples itd. o posebnih slovesnostih v gojzdih, kamor bogato napravljene deró Amerikani iz vsih krajev. To že o drugih slovesnostih, kaj še le 4. mal. serp. ki je naj večji ameriški praznik, se vé, da so katoličani tu tako svojeglavi, da ga ne sprejmejo v pratko, pa ga tudi prav slabo praznujejo. — Že precej od daleč vgladam lepo cerkev na homcu, ki sem jo iz poprejšnjega popisa koj spoznal. G. Skopec k sreči ravno domá dobim, in ker jih lepo slovensko pozdravim, me koj spoznajo ter me ljubeznjivo sprejmejo. Prav prijetne počitnice sem imel pri njih, tako je tekel dan za dnevom, da mi je bil odločeni čas zadnjih počitnic le prekratek. Učil sem se pri njih mašo brati in brevir moliti. — V Frajburgu in tam v krogu je veliko Slovencev in še vedno prihajajo. Eukrat nas je bilo tam v hiši nekega Dolenca deset Slovencev skupaj, tako smo popievali da je bilo veselje. Posebno mično se mi je zdelo, ko je majhna v Ameriki rojena hčerka enega naših rojakov prav gladko neko slovensko pesmico od Matere Božje prepevala, ker sicer otroci tukaj le nemško in angleško govorijo. Tudi č. g. Andolšek je to tako dopadlo, da jim jo je mogla vselej zapeti, kadar so gostoljubnega rojaka obiskali. Med tem, ko sem tam bival, je došla zopet ena slovenska družina (z imenom Plut) iz „Pitsburg-a,” kamor je prišla pred 8 me-ci. Dve dekletí ste izverstni pevkinji, ki ste v Černomlji na koru pele, zdaj pa boste berž ko ne tukaj v Frajburgu s sladkim glasom službo Božjo povikševali. Nju brat Janez je mlad, prebrisan dečák; hodil je tudi k keršanskemu nauku, ki sem ga en teden jaz razlagal namesto g. Skopec. Prav izverstno je odgovarjal, posebno, ako sem ga po slovensko prašal, ker nemščina in angleščina mu še gladko ne teče. Tako se mi je vender prijazno zdelo tukaj skoraj čisto med rojaki; vedno so me povabljevali in na zadnje mi marsikak dolarček v pest stisnili za pot. Okoli 20. mal. serp. sem prejel od mil. škofa pismo, da naj se proti št. Pavlu napotim, kadarkoli mi bo ljubo in priložno. 26. mal. serp. še le sem tedaj Frajburg zapustil in se podal na daljno nevarno pot. Č. g. Skopec so me spremili v „Clarion,” 12 milj daleč; tam sva prenočila. Prijazen duhoven tistega mestica me peljejo v neko majhno hišico k prav gostoljubnim ljudem blizo pošte. Mati tiste družine so bili popred na Nemškem v nekem semenišči kuharica, tedaj so mi prav izverstno večerjo napravili in me kakor bogoslovca prav po evropejski šegi pogostovali, kar je tukaj kaj redko. Ker že pošta zjutraj ob štirih odrine in so g. Skopec za se v neki drugi hiši prenočiša poiskali, so me že zvečer za dolgo pot blagoslovili, ter mi s solznimi očmi morebiti zadnjikrat gorkó roko podali. Res prav težka in ginljiva je bila ločitev od prijaznega rojaka. Zjutraj že pred štirimi pride voz s pošte k hiši (ker jih namreč navadno po hišah pobirajo, kateri se zvečer zapisejo) in kočijaž zavpije: „quick, quick“ (urno). Hitro, kar se je dalo, sem pobral svoje kopita, in namesto svoje lepe palice zgrabim v naglici in temi robato gorjačo v prvem kotu; še le sred pota sem svojo zmotu spoznal. Celi dan smo se rompljali po gerdih in v nekterih krajih nevarnih potih do Kitaning-a, od kodar nas je hla-pon v dveh urah v Pitsburg prignal. Tam sem obiskal našega rojaka v. č. g. general-vikarja Stibil-a (Goričana); imel sem jim nekaj od g. Skopec sporočiti. Povabili so me na kosilo, pa sem mogel odreči, ker treba je bilo koj popoldne odriniti po železnici proti Čikagi. (Konec nast.)

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Razne novice. Politiški časnikarji in pa marsikteri vladarji in ministri si glave ubijajo zastran tega, kar se je pogodilo v Gaštanji in Solnogradu. Mnogi menijo, da Prusija se je v skrivni pogodbi Avstrii porokinjo storila za ohranjenje vseh nemških in nenemških deržav. „Morning Post,” Palmerstonov časnik, meni imeti to naznanilo iz naj boljših berlinskih virov, ki so se pa tudi že dostikrat pokazali, da so bili kalni. Francoški cesarski dnevnik sumijo, da avstro-pruska zveza je zoper Francijo, in „France” Solnogradu in Gaštanju celo nasproti stavi zvezo anglo-francosko ter Cherburg in Portsmouth. „Unità Catt.” k temu meni: Ako v Evropi nimamo druge podpornje razun Anglije, se na otel terst opiramo, ki ne le, da nas ne bode podpiral, temuč nam bo še roko stergal, kadar se zgrudi. — „International” v London-u naznanuje, da Napoleon, ki je bil une dni v Švici, je imel skriven snid s kraljem Viktor-Emanuelom. Kakošno kašo sta moža skuhala, tega časnik ni povedal. — Duhovstvo iz Mesine je poslalo 1140 lir za uboge Jakince, ktere kolera tare. To so ravno tisti, ki dajejo darove tudi sv. Očetu Piju IX. Duhoven je dobroten na vse strani: „liberalci in mnogi „rodoljubi” pa imajo priliko vést si izpraševati. — Na Španjolskem zopet o ministerskih spremembah šumi. — Kolera se bliža z naglimi koraki mestu Neapelnu; 27. v. serp. so umerli 4 z naglo smertjo, pa ne za kolero. (Unità.) — Italija vsak dan hujsi čuti, kaj se pravi namestnika Kristusovega in naslednike apostelnov ropati, tretji in preganjati, cerkve in samostane pleniti, nedolžnost zatirati in tuje blago grabiti. Po več mestih razsaja bolezen, da je strah. Ali je kolera, ali druga kuga, ker jo s kajenjem odganjajo, kdo to na tanko vé? V toliki britkosti ovčice sta se pregnana škofa v Sansevero in v Lucero med svoje ovčice vernila brez pomislika, kakor je pastirska dolžnost, kadar so ovčice v tolikih stiskah. Dalo pa je rovarsko ministerstvo toliko na znanje, ako škofa preživeta nevarnost, da si prihrani ju preiskovati, kaznovati, ju terpinčiti, kadar kolera neha. „Unità Catt.” pristavlja: „Ali je mogoče misliti toliko terdobo, toliko nesramnost, toliko neusmiljenost!” Ministerstvo novo-italijanskega kraljestva bode tedaj zdaj pustilo, da škofa skazujeta o strašni koleri svojo darežljivost s svojim življenjem in premoženjem; ministerstvo dopusti, da zdaj bolnikom strežeta, za umerših vdove in otročice skerbita, da hodita v tisoč nevarnost med kužnimi bolniki, — vse to italijansko ministerstvo dopusti: toda gorje vama vikši pastirja! ako vaji kolera ne pobere, začelo bo vaji mleti in mlatiti, terpinčiti in na novo preganjati ministerstvo nove Italije, tiste Italije, ki je vaji po nedolžno pregnala, ki se repenči s „prosto cerkvijo v prosti deržavi!” Čujte narodi! take človečnosti, take olike, take pravice je pričakovati od — „liberalnih” rovarjev! — Na Badenskem katoličanje nimajo skoraj nič več lrambe pred liberaluhi in freimavrarji. Kakor poprej v Manheim-u, tako so 27. u. m. motili mirne katoličane v Markdorf-u, da niso mogli imeti svojega shoda, kakoršen je po postavi vsem dovoljen. Ko so ti nečedni kertoveci slišali, da se hočejo katoličanje v posvetvanje za svoje potrebe sniti, so na vse strani hrup zagнали in sklicali mavtarjev in veliko protestantov s pastorjem vred ravno tisti dan v ravno tisto stanovanje skupaj. Na čelu so imeli „liberaluni” okrožnega svetovavca Schmitzfelda, za seboj trupe delavcev, ki so se na lojtrah pripeljali. Te divjaške trompe so tako dolgo silo delale, da ni bilo brez puljave in so katoličanje na vse zadnje mogli brez opraviila iti naražen. Pri teh komedijah je neki miren mož to-le rekel: „Deržava, v kateri ima divja, neotesana sila toliko moč, mora do kraja pogina priti, ako ne bo berzdanja.” (Volksf.) — V Senigaliji so imeli v nedeljo po osmini Marijnega vnebovzetja veliko procesijo, poprejšnji dan pa post (iz obljube l. 1855). Več tisoč ljudi je bilo pričujočih in so klicali k

Bogu in k Mariji, da bi bili obvarovani hude kolere. 3000 liber sveč so ljudje darovali cerkvi ta dan. — Kolera je v Jakinu še zmiraj dosti huda; 1. kim. jih je zbolelo še 17 in 9 umerlo. V Sanseveru jih je ravno ta dan zbolelo 65, umerlo 33. — V Carigradu jih je 22. u. m. umerlo 110 naslednje dni pa po manj. Tudi dalje na Jutru še močno divja.

Méd in pelin.

(Werft sie nach altböhmischen Brauch zum Fenster hinaus!) Peti zvezek „Slav. Blätter“ ima med drugim podobno in spis „der Sturz der böhmischen Statthalter aus dem Fenster des Königschlosses zu Prag.“ Omenjeno je ob kratkem, kako so Žižkarji l. 1419, 19. m. serp. katolike, župana in 12 svetovavcev v Pragi skoz okno vergli, ktere so kričeče derhali spodej na sulice lovile in pomorile. — L. 1618, 23. v. trav., so pa protestantje Martinic-a, Slavata in Fabricius-a prekucnili v 28 čevljev globoko rupo. Ko so grozovitneži Martinic-a z glavo naprej prekucnili v strahovito globočino, je gr. Thurn med vpitjem in stokom terdoserčno pokazal na Slavata, kričeč: „da habt ihr den Andern!“ Slavata že skoz okno veržen, se je lovil in deržal za železni drog; pa kaj storiyo trinogi? Z mečmi ga po roki sekajo, da mora drog spustiti in pasti. — In kakošno zamerzo razdeva pisavec nad tem naj bolj neusmiljenim človekomorstvom? . . . „Der tragikomische Anfang eines blutigen Krieges . . . Žižka's erste Waffenthat . . . Dieser erste Sturz zum Fenster hinaus . . . Beinahe 200 Jahre später fand der zweite Sturz zum Fenster hinaus statt . . . Auch Slavata wird ergriffen und seinem Vorgänger nachgeschickt . . . Der Tag dieser seltsamen Execution.“ Take jalovo-mlačne besede spremljajo naj ostudniši husitovsko in protestanško ljanje.

K temu naj se primerijo besede, kadar na Rim in katoliško reč zadene: „Johannes Huss hatte . . . an der Allmacht (!) des römischen Stuhles mächtig gerüttelt und war dafür mit der Ketzerhaube auf dem Haupte zu Constanz den Flammentod gestorben . . . Die neue Lehre hat die weltliche Macht von der Oberhoheit der Kirche befreit und so den Bannstrahlen der letzteren die vernichtende Kraft benommen . . .“

Če tudi Abel Lukšič morebiti ni katoličan, — nam ni znano, bi mu vendar bilo gledati na to, da bi imel saj eno tehtnico in eno mero za katoličane in za drugoverce, ter naj bi ne pustil nam katoličanom tacih zausnic dajati v svojem listu. Podpisan pri imenovanem spisu je Ernst Parthe.

„Kako se dá slabejim otrokom v keršanskem nauku pomagati?“ Na to vprašanje odgovarjajo „Bl. aus Tir.“ in hvalijo tiste katehete, kteri se s slabejimi otroci tudi zunaj učilnega časa kaj pečajo, pa s čislom omenjajo tudi šibe za lene, ktero sv. pismo tolikrat priporoča. Pravijo, da pri nekem šolskem pogovoru je eden učiteljev šolskemu svétniku priterdil, da njegovo edino prizadevanje je to, da bi bil dober „oslogonec.“ Ta čudni izrek je s tem pojasnil, da mu nikoli ni žal ne za čas ne za trud, samo da bi slabejim otrokom svojega odreda naprej pomagal — in svétnik je pohvalil učitelja. — Ali bi ne bil dober pomoček tudi učiteljem v spodbudo, ako bi se pri vsakem spraševanju nalaš tudi ena verstica prav naj slabših učencev poklicala na odgovor? Iz tega bi se vidilo, koliko je učitelj tudi s tacimi opravil. Sej zanemarjeni ne smejo nobeni biti.

Iz Ljubljane. V okrožnem kapitolu serafuskega reda 4. kim. in naslednje dni so se doveršile tele volitve za okrajino sv. Križa: Provincijal p. n. o. **Jernej Večerina.** Kustos: p. n. o.: Nemezijan Smokovic. Definitorji

pp. nn. oo.: Odorik Vascotti, Mansvet Šmajdek, Evstahij Ozimek, Salvator Pintar; prokurator p. n. o.: Emilijan Stukel; tajnik: p. n. o. Mansvet Šmajdek. Gvardijani pp. nn. oo.: V Ljubljani Benvenut Crobath; na Tersatu Jeronim Jankovič; na Kostanjevici Friderik Hönigman; v Novomestu Rafael Klemenčič; v Kamniku (zopet) Ferd. Gecelj; v Paznu Serafin Pramberger; v Samoboru Jacint Herženjak; v Klanju Nemezijan Smokovič; v Nazaretu (zopet) Sofron Merk; v Karlovcu Juri Novak; v Brežicah Celz Novak; v Jaski Roman Festen. Vikarii pp. nn. oo.: Salv. Pintar v Ljubljani; Vil. Ricoli na Tersatu; Krizol. Gröznik na Kostelu; Bern. Vovk v Novom.; Teod. Zajic v Kamniku; Fel. Vrežic v Paznu; Kozm. Levičar v Samoboru; Fel. Matavš v Klanju; Atan. Krajnik v Nazaretu; Kerub. Horvatič v Karlovcu; Gilb. Gravelj v Brežicah; Šim. Hosenjak v Jaski. Vodji tretjega reda preč. oo.: V Ljubljani Benj. Fabian; na Tersatu Jovita Cetin; na Kostanj. Evst. Ozimek; v Novom. Ignacij Stavdaher; v Karlovcu Baptist Lončarič. Pri pridigarskem in šolskem osebstvu ni veliko spremembe.

Starološka prezala nova cerkev ima doseči prihodnjo roženkr. nedeljo svojo krono in poslednji zmagovavni venec, ker ta dan jo bodo mil. knez in škof slovesno posvetili, kakor je določeno. Naslednji dan pa, kakor se misli, bode sv. birma. — To bo pač prvi dan veselja za serčnega gospoda dekana in za vsa faro in njeno okrajino, pa tudi ne manj za prijatle in dobrotnike nove cerkve. Preč. gosp. dekan so od skerbi in dela preveč stiskani, da bi premogli svoje obilne prijatle in dobrotnike vsacega posebej povabiti, torej serčno želijo in prosijo, da naj vsak po prijateljsko stori in pride, in bode gotovo, kolikor koli bo moč, po prijateljsko sprejet.

V Carigradu je kolera jenjala. Pobrala je do 80.000 ljudi.

V Šenklavžu bode v sredo o pol šestih več ss. maš ob enem za ranjc. gosp. Janeza Voglarja.

Duhorske spremembe.

V goriški nadškofiji. Gosp. Jožef Pahor, vikar v Opačjeselu, postane vikar v Medani; v Opačjeselu pride za vikarja kaplan dornberški gospod Janez Rogelia; v Dornberg za kaplana volčanski kaplan, g. Peter Kobal, vikar v Vedrinjani; g. Anton Čibic postane vikar v Kozani; g. Vinc. Tomagnin, dosedanji kaplan pri sv. Roku v Gorici, gre za kapl. v Kojsko, in g. Janez Mondini je prestav. iz Campolonge za kaplana v škocjansko faro.

Dobrotni darovi.

Za vezilo zlatomašniku gosp. misijonarju Pircu.

Sprejmite za vezilce prečastitemu zlatomašniku gosp. Fr. Pircu ta terdnjak, ki ima podobšino preblažene nebeške Kraljice, de bi jih Ona še zanaprej mnoge leta pod svojim varnim plajšem v prid ubogim nevednim Indijanom ohranila, in Jim zljajševala njih trud in težavni misijonski stan, in pa de bi jim Nje v naročji sedeči Sin Jezus Kristus še zanaprej Njih misijonski trud z obilnim spreobračanjem nejevernikov blagoslavljal, ter bi še mnogo mnogo zgubljenih ovčic v ovčnjak Kristusov pripeljali. Z Bogom! Janez Kajžar.

Podkorenem, 4. kimovca 1865.

Za vezilo g. Pircu. Neimenovana roka, 5 gl.

Za pogorelee v cirknjski dekanii M. P. in J. V. 5 gl.